

TIJDSCHRIFT
VAN HET
KONINKLIJK NEDERLANDSCH GENOOTSCHAP
VOOR
MUNT- EN PENNINGKUNDE

ONDER DE ZINSPREUK

„Concordia res parvae crescunt“

TE

AMSTERDAM



15^e Jaargang

AMSTERDAM
JOHANNES MÜLLER

1907

Buitengewone vergadering te 's-Hertogenbosch,

OP 16 OCTOBER 1906,

ten huize van den heer ROOSWINKEL.

Uittreksel uit het Notulenboek.

Tegenwoordig zijn de Heeren: Dr. DE DOMPIERRE DE CHAUFFEPIÉ, Voorzitter, SASSEN, CORBELIJN BATAERD, Jhr. Mr. SNOECK, DU CROcq, Jhr. M. A. SNOECK, Jhr. v. D. BRANDELER, WIGERSMA, Jhr. Mr. v. SASSE v. YSSELT, Mr. v. LANSCHOT, v. RIJCKEVORSEL, KAM, CAREL BEGEER en Mr. VERSCHEURE; afwezig met kennisgeving: Mej. DE MAN, en de Heeren: ZWIERZINA, Jonkheer ridder baronet SPEELMAN, TER GOUW, Jhr. Mr. VAN MEEUWEN, Jhr. Mr. F. BEELAERTS v. BLOKLAND, v. KERKWIJK, DE WAARD, BRUYNESTEIJN, DE WITTHAMER, CORN. BEGEER, Mr. KLEYN, Mr. PIERSON, Jhr. Mr. C. BEELAERTS v. BLOKLAND, v. LIS, v. BRUCKEN FOCK, Mr. HIJMANS, VOET, Jhr. SPEELMAN, RUYS DE PEREZ, VISART DE BOCARMÉ en DE BREYNE.

Nadat de notulen van de laatste jaarvergadering zijn voorgelezen en goedgekeurd geeft de Voorzitter het woord aan den heer WIGERSMA.

Deze geeft in een keurig bewerkt, door munten, platen en fotografiën toegelicht opstel er de vergadering rekening van, waarom zijn lezing, zooals hij die op 25 October 1905 heeft gehouden in de buitengewone vergadering te Haarlem, en dit zelfde onderwerp, zooals dit is uitgegeven in den loopenden jaargang van het Tijdschrift, in eenige opzichten van elkaar verschillen en waarom hij eenige meeningen, reeds te Haarlem uitgesproken, in het Tijdschrift als meer vaststaand durfde verdedigen.

Zoo werd duidelijk uitgewerkt, hoe sommige muntbeelden van vroegere of van vreemde munten werden overgenomen, hoe men vroeger meende b.v., dat het paard op de munten werd afgebeeld omdat dit dier zoo hoog werd geacht, terwijl thans blijkt, dat dit is overgenomen van grieksche munten, waarop geregeld paarden werden afgebeeld.

Aangetoond werd hoe zelfs de oostersche munt en de arabische dirhems, hun invloed op de westersche munt hebben doen gelden.

Naar aanleiding van de uitgestrekte hand, voorkomende op een denarius van Deventer, werd aangetoond, dat die munt niet zooals vroeger gedacht werd, te beschouwen is als een soort tolmunt, maar dat die hand, die op meer munten b. v. boheemsche en andere munten voorkomt, te beschouwen is als een kerkelijk symbool, als de zegenende, de zwerende of de waarschuwende hand Gods, waar de toespeling werd gemaakt op de Voorzienigheid, daar het verboden was een afbeelding van God te maken. Dat blijkt voornamelijk uit een munt waarnevens de hand een α en ω zijn afgebeeld, naar aanleiding der spreuk „ik ben de α en de ω ”.

Uit nog andere gegevens leidt spreker af, dat onze oudste munten geen denarij doch obolen en halve obolen zijn geweest o.a. uit de lijst van het gewicht der munten in het bezit van ons medelid BRENKMAN te Lienden.

De Voorzitter dankt den heer WIGERSMA voor zijn interessante voordracht en verzoekt hem deze voor het tijdschrift af te staan, hetgeen de heer WIGERSMA gaarne zal doen.

De heer BEGEER toont het nieuwe door hem vervaardigde zegel der deltsche hoogeschool.

Hierna houdt de Voorzitter een lezing over de siciliaansche munten, voornamelijk afkomstig uit de verzameling SIX. Hij wijst er op, hoe de siciliaansche munten en voornamelijk die van Syracuse geleidelijk met den voortgang der kunstgeschiedenis fraaier en beter afgewerkt

worden in tegenstelling met de atheensche munten, die steeds gelijk zijn gebleven met de afbeeldingen van PALLAS-ATHENE en den uil, om het vertrouwen in de munt niet te schokken, een reden die ons heden ten dage ook vrees doet hebben in Indie nieuw soort munt in te voeren.

In Sicilië, in Syracuse was dit niet het geval. Eerst hadden de munten aldaar op de voorzijde een wagenmenner in zegekar, zeer primitief en op de keerzijde enkel een vierkant, waarin niets was afgebeeld, de kunst ging nog niet zoover om een keerzijde te kunnen maken.

Langzamerhand ontwikkelt de kunst zich meer en ziet men in het vierkant den kop eener godin verschijnen, PERSEPHONE of ARETHUSA, daarover is men het niet eens.

De paarden op de voorzijde echter zijn nog slecht uitgevoerd, loopen in stap, de wagenmenner staat er houderig bij.

Langzamerhand verdwijnt het vierkant en in de plaats daarvan vult de vrouwenkop de geheele keerzijde, welke kop hoe langer hoe meer geacheveerd wordt. In plaats van *συρα* komt *συρακοσιων* op de munten voor.

Groote gebeurtenissen worden op de munten in herinnering gebracht.

Pl.m. 480 jaar vóór Christus hebben de Syracusanen een overwinning behaald op de Carthagers bij Hymala.

Boven de paarden wordt de koningin der overwinning afgebeeld, terwijl op de munten een leeuw wordt afgebeeld, volgens den een voorstellende het verslagen Carthago, volgens den ander een zinspeling op het verbond met LEONTINI omstreeks dezen tijd gesloten.

In 474 v. Chr. behaalden de Syracusanen een overwinning op de Etruriërs, ter herinnering daaraan komt in de plaats van den leeuw een zeemonster.

De vrouwenkoppen worden mettertijd mooier, de haartooi meer geacheveerd, o. a. verschijnen oorhangers en andere versierselen.

De grootste periode voor Syracuse brak aan na 427 v.

Chr., toen de Syracusanen met behulp der Spartanen de Atheners verslagen en hun vloot vernietigd hadden.

We zien dat weer in de munten, de paarden zijn fraaier afgewerkt en loopen in draf, de wagenmenner is beter bewerkt.

Onderaan staat een toespeling op de spelen, aconaria, ter eere van die overwinning ingesteld, n.l. een harnas enz., welke zaken als prijzen voor de overwinning bij die spelen waren uitgelooft.

Voor 't eerst komt de naam des stempelsnijders op de munten voor, n.l. EUMENES en KIMOON. Een serie munten uit de verzameling SIX, benevens verschillende platen illustreerden deze interessante voordracht, waarvoor de heer SASSEN den spreker uit naam van alle aanwezigen dankte.

Na het dejeuner wordt het ontwerp statuten en huishoudelijk reglement behandeld en met enkele kleine wijzigingen aangenomen.

Op voorstel van den President wordt besloten in afwijking van het besluit der vorige jaarvergadering de Juni-vergadering niet te Arnhem doch te Nijmegen te houden.

Door den Voorzitter en den heer WIGERSMA was een expositie van moderne plakketten en penningen georganiseerd. Na de vergadering werd een bezoek gebracht aan het Provinciaal Genootschap voor Kunsten en Wetenschappen in Noord-Brabant, het Stadhuis, de Illustre Lieve Vrouwe Broederschap en de St. Janskerk en vereenigde men zich ten slotte aan een gezelligen maaltijd.

De Secretaris,

SNOECK.

Gemengde Berichten.

Gouden Munten met Klopjes.

Op blz. 284 van jaargang 1905 zei ik: „Van welke autoriteit die klop uitging, wanneer en in welke termen die bevolen werd, heb ik nergens kunnen ontdekken: de muntwetten uit het begin der 17^e eeuw schrijven niets voor, dat op stempelen van te lichte munten wijst”.

Nader onderzoek heeft mij echter bewezen, dat het kloppen zoowel van gouden als zilveren munten door de Staten-Generaal was voorgeschreven en wel bij het „Placcaet op den Cours van den Ghelde, so Goude als Silvere spetien. Den 21 Julii 1622”.

Aldaar leest men uitdrukkelijk in artikel XVII:

„Sullen daer benefens alle de voor-verhaelde persoonen (t.w: Tresoriers, Ontfangers, Rentmeesters, hare Commisen ofte Clercken ende alle andere Persoonen onder publycke diensten eenige Penninghen tot harer administratie hebbende) ghehouden zijn, soo wanneer sij eenige Goude penninghen ontfangen sullen hebben, *alle de asen die de selve te licht zijn, met een pointzoenken op de voorsz Goude penningen te kloppen.* Ende op het Silver-gheldt voor *elcken Fierlinck oft acht usen, dat yeder stuck te licht bevonden werdt, sullen kloppen een greyntgen of ootgen,* eer sij de selve weder uyt sullen mogen geven. Op peyne van eenen halven Rijder op 't stuck te verbeuren”.

Artikel XVIII: „Sullen oock voor die ghene, die sij eenigh gheldt sullen betalen, *schalen en ghewicht* ghereet houden staen, buyten haer banck of plaets daer sij sitten;

ten eynde mette selve een yegelijk sijn Goudt ende Silver in 't ontfangen op moghe weghe”.

Nu moet men hierbij in acht nemen, dat reeds bij het plakkaat van 1603 was bepaald, dat voor elken gouden penning zooveel stuivers moesten bijbetaald worden, als het getal azen bedroeg, dat hij te licht was, tot hoogstens 3 azen. In 1606 werd dat voorschrift ook uitgestrekt tot de zilveren stukken en moest voor elk aas anderhalve penning gekort worden. In 1616 werd de korting op de gouden stukken verhoogd tot 2 blanken of 12 duiten en in 't zelfde jaar weer verlaagd tot 8 duiten, tot zij eindelijk in 1622 werd bepaald op 2 stuivers voor elk aas goud en 2 penningen voor elk aas zilver. Men ziet hieruit tevens, dat in dien tijd de verhouding van het goud tot het zilver, naar het gewicht, was als 16 tot 1.

Welke figuur of letter op den stempel moest staan, was niet voorgeschreven; voor de zilveren heette het een *ootje*. Wanneer men dus stukken in handen krijgt met eenige kleine indrukzels, dan kan alleen eene nauwkeurige weging uitmaken, of men met officiële klopjes, dan wel met toevallige beschadigingen te doen heeft.

J. E. TER GOUW.

Een Rotterdamsche Adres- en Rekenpenning van 1607.

Volgens mededeeling van den heer A. HOYNCK VAN PAPENDRECHT, den samensteller van den Catalogus van het Museum van Oudheden te Rotterdam, kwam hem onlangs een penning in handen, waarvan hij mij de beschrijving en schetsteekening zond:

Vz. Geslachtswapen met helm en helmdek, vertoonende een dwarsbalk, daarboven 2 hekken, zooals men die ziet op dammen welke de weilanden met den weg verbinden, (z.g. damhekken), daaronder een dergelijk hek.

Omschrift: * I · VAN DER VEQVEN · MARCH ·
(and) A · ROTTERDAM

Kz. Fortuna staande op een voetstuk, (baal of kist?); op den achtergrond landschap met bergen en boomen. In de afsnede: · 1607 ·

Omschrift: · STABILIS · FORTVNA · MERENTI
(Voor hem, die het verdient, is de fortuin standvastig.)

Koper, 27 m.M.

De naam VAN DER VEECKEN, VAN DER VEKE, op den penning gespeld VAN DER VEQUEN en het geslachtswapen zijn te Rotterdam niet onbekend.

In 1609 liet JOHAN VAN DER VEECKEN eenige huizen bouwen in de Lange Frankenstraat aldaar en plaatste zijn wapen in den gevel, hetwelk thans in het Museum van Oudheden te Rotterdam berust en op den dwarsbalk 3 sterren draagt, welke op den penning worden gemist.

Wellicht is deze JOHAN dezelfde, die den penning liet slaan, waarin we een partikulieren, tevens als adrespenning dienenden rekenpenning meenen te moeten zien.

2.

*Begrafenispenning van de
St. Alphonsus Broederschap te Grave.*

Aan de bespreking in de *Graafsche Courant* van 13 Oktober 1906, van het artikel van Jhr M. A. SNOECK, in *Tijdschrift* 1906, blz. 287, getiteld: *Drie Noordbrabant-sche Penningen*, voegt de redactie het volgende toe:

„In verband met de voormelde omschrijving (n.m. van den Cramers-gilde-penning van Grave) kunnen wij nog wijzen op het bestaan van het St. Alphonsus Broederschap, een zieken- en begrafenisfonds alhier sedert meer dan 60 jaren bestaande, en waarin mede den leden de plicht is opgelegd ter begrafenis van de afgestorvene leden te verschijnen, waartoe hun door den bode van het fonds een

koperen plaatje met ingesneden naam wordt thuis bezorgd, dat zij aan den dienstdoenden bestuurder bij de begrafenissen moeten ter hand stellen als bewijs van hun presentie ter lijkplechtigheid. Hebben de oprichters van het fonds dit misschien afgekeken bij de broeders van het Kramersgilde toen zij die koperen plaatjes invoerden?"

Z.

De Hollandsche Duit van 1748.

Uit een drietal mededeelingen, die ik naar aanleiding van mijne vraag ontving, blijkt mij, dat er slechts zeer weinige duiten van 1748 bestaan: die enkele zijn *zilveren* afslagen of proeven en hebben den leeuw *ongekroond*, dus volgens het *gewone* type. In *koper* is mij er nog geen voorgekomen. Het zijn de heeren O. G. H. HELDRING te Renkum en AUG. SASSEN te Helmond, in wier bezit zulk een zilveren exemplaar van 1748 is. Laatstgenoemde heer bezat er twee en heeft de vriendelijkheid gehad, er mij één af te staan. Bovendien berichtte mij de heer A. O. VAN KERKWIJK te 's-Gravenhage, dat in het Kon. Penningkabinet een dergelijk exemplaar voorhanden is.

Er zijn alzoo vier (of vijf?) zilveren duiten bekend met den *ongekroonden* leeuw en één met den *gekroonden*, en *geen* koperen.

Ik meen daaruit te mogen besluiten, dat in het jaar 1748 te Dordrecht geen duiten voor den omloop geslagen zijn en aldaar slechts eenige weinige zilveren proeven het licht hebben gezien, waarvan er één, die *met de kroon*, afgekeurd is.

J. E. TER GOUW.

BROERE-Penning (1865).

DIRKS in zijne *Beschrijving der Nederlandsche of op Nederland en Nederlanders betrekking hebbende Penningen geslagen tusschen Nov. 1813 en Nov. 1863*, beschrijft in deel II onder n°. 829 een penning „ter gedachtenis aan CORNELIS BROERE, 30 jaren lang hoogleeraar in de wijsbegeerte aan het seminarium te Warmond” en plaatst dien op 28 December 1860, den sterfdag van BROERE.

De Kz. wordt *onjuist* beschreven als: „Een *wereldbol* gemonteerd met een kruis, omringd door *lauwertakken*.

IN PHILOSOPHIÆ DISCIPLINIS PALMAM MERVI lees: „een *verdiept rond veld*, omgeven door twee samengetrokken *palmtakken*, daarboven een kruis in stralenkrans, onder langs den rand IN PHILOSOPHIÆ DISCIPLINIS PALMAM MERENTI”.

In het Toevoegsel, op blz. 323, staat: „BROERE-penning, bestemd om jaarlijks in *goud* te worden uitgereikt, volgens zijn uitersten wil.” Ook dit is onjuist, evenals de datum, waarop DIRKS den penning plaatst. (Zie *Tijdschrift* 1894, blz. 13 en ZWIERZINA n°. 63).

Mgr. CORNELIS BROERE, eerekamerheer van Z. H. Paus PIUS IX, kanunnik der kathedrale kerk van Haarlem, ridder in de orde van den Nederlandschen Leeuw, was van 1830 tot 1851 professor in de wijsbegeerte aan het Seminarie Hageveld en van 1851 tot zijn sterfdag, 28 December 1860, professor in de kerkelijke geschiedenis aan het Seminarie te Warmond. Hij stierf op 58-jarigen leeftijd.

Leerlingen en vrienden brachten een som gelds bijeen tot het oprichten van een gedenkteeken op zijn graf op het R. K. kerkhof te Warmond. Er schoot echter geld over en dit werd bestemd om jaarlijks een *zilveren* penning met het borstbeeld van BROERE uit te reiken aan den student, die de beste vorderingen had gemaakt in de wijsbegeerte. In het verdiepte veld komen (geslagen) naam en

voornamen van dengene, die den penning behaalde en jaartal van uitreiking. Binnen de palmtakken, het veld omgevend, onder langs den cirkel stond in de jaren 1865—1895: ALUMNO HAGEVELDENSI, sedert 1896 tot heden: ALUMNO WARMONDANO, daar in 1895 de filosofische cursus van het seminarie HAGEVELD naar het groot seminarie te Warmond overgebracht werd.

In 1865 werden voor de deelnemers in het fonds voor het gedenkteeken van den penning-BROERE afslagen in bronsgeslagen, met oningevuld veld en zonder het omschrift tusschen veld en palmtakken. (Verz. Z.)

In de veiling der verzamelingen DE MEUNYNCK en CARLIER 1^{ste} deel (SCHULMAN 21 Mei 1906), kwam onder n^o, 1664 een zilveren exemplaar voor, met in het veld geslagen: LUDOVICO FELICI MARIAE DE JONGE MDCCCXCVI, en daaronder het bij DIRKS ontbrekende: ALUMNO WARMONDANO; dit gaf mij aanleiding om een onderzoek te Warmond in te stellen, waarbij de eerwaarde heeren H. J. M. TASKIN, president van het seminarium en A. H. L. HENSEN mij alle gewenschte inlichtingen verstrekten.

Z.

*Eene verbetering op Vervolg VAN LOON en
DIRKS' Repertorium.*

In *Vervolg op VAN LOON* wordt op blz. 307 onder n^o. 286 beschreven en op plaat XXVII afgebeeld een klein zilveren penninkje, als vervaardigd bij den aanvang van het jaar 1746 en uitsprekende de hoop op den (in 1748 te Breda gesloten) vrede.

DIRKS in zijn *Repertorium* dl. III, blz. 175 vermeldt dit stukje onder n^o. 889: „Op de Hoop op Vrede bij den aanvang van het jaar 1746, blijkens het jaarvers.”

Onlangs, dit penninkje voor mijne verzameling ten geschenke ontvangen hebbende, bleek mij, dat uit het 5-regelig

jaarvers: MARS. — SIS. EXVL. — ATROX · DISCORS — SIS. EXVL. — ERINNYS., waarbij men de V voor een V moet rekenen, (een dichterlijke vrijheid van den onbekenden stempelsnijder!), niet het jaartal 1746, doch 1749 gelezen moet worden en dus het: „Da pacem Domine in diebus nostris” van de Vz. beschouwd moet worden als eene bede om den juist verkregen vrede te mogen behouden en niet als het uitspreken der hoop op het sluiten van dien vrede, tegen welke opvatting ook het jaarvers niet strijdt. Z.

Iets over de munten van Bandjarmasin en Maloeka, door J. P. MOQUETTE

Ons geacht medelid, de heer J. P. MOQUETTE te Buitenzorg, als weinigen vertrouwd met de munten van onzen indischen archipel, heeft uit zijne rijke verzameling munten het materiaal geput voor eene merkwaardige bijdrage in het *Tijdschrift van het Bataviaasch Genootschap van Kunsten en Wetenschappen*, deel XLVIII, afl. 6, over de weinig bekende en zeldzaam voorkomende munten van Bandjarmasin 1) en Maloeka.

Op een 7-tal platen beeldt de schrijver 84 munten zijner eigene kollektie af, waaraan nog 8 variëteiten, aan het Bataviaasch Genootschap toebehoorende, zijn toegevoegd. Met groote scherpzinnigheid heeft de heer MOQUETTE partij getrokken van kleine details op de munten voorkomende. Daaraan is het te danken, dat thans een betrekkelijk groot aantal bandjareesche munten aan de vergetelheid zijn ontrukkt. Het meerendeel dezer koperen munten zijn slechte nabootsingen onzer Compagnie-duiten, maar ook het type van sommige engelsch-indische munten is gekopieërd.

1) MILLIES, beeldt op plaat XXV een 9-tal dezer munten af.

Halve duiten van Bandjarmasin waren den schrijver niet met zekerheid bekend.

Vervolgens gaat de heer MOQUETTE over tot de bespreking der Maloeka-munten, die de geheele achtste plaat vullen. Deze zeer zeldzame duiten worden toegeschreven aan den bekenden ALEXANDER HARE, van wien wel eens is verondersteld, dat hij valsche munt heeft geslagen. De heer MOQUETTE verwijst echter naar een werk van P. H. VAN DER KEMP, waarin van dezen merkwaardigen Engelschman een beter beeld wordt gegeven, als gewoonlijk wordt aangenomen. Zoo drukt de schrijver een besluit af van sultan SOLEIMAN, dd. oktober 1812 (1227 H), waarin deze aan A. HARE eene landstreek, door hem Maloeka genoemd, in vollen eigendom afstaat. Dit stukje land was echter reeds sedert 1808 in HARE's bezit.

N^o. 1 van de Maloeka-munten 1) is zeer merkwaardig, omdat zij het opschrift Maloeka draagt.

Dit muntje, dat den sleutel aangeeft tot het bestemmen der volgende nummers, is van een klop voorzien, volgens MILLIES een radvormig merk, maar die de heer MOQUETTE — de eigenaar van het stukje — ons als de „Union Jack” verklaart. Deze klop komt op een groot aantal Maloekamunten voor. In het geheel bespreekt de heer MOQUETTE 48 stuks dezer munten, waaronder echter de stempel- en klopvarianten zijn begrepen.

Naar wij met ingenomenheid hebben vernomen, is de heer MOQUETTE benoemd tot konservator van de numismatische verzameling van het Bataviaasch Genootschap, als opvolger van wijlen mr. J. A. VAN DER CHIJS. Met zekerheid mogen wij van dezen kundigen numismaat, tegelijkertijd den gelukkigen bezitter van de meest uitgebreide verzameling munten van onzen indischen archipel, de oplossing van menig moeilijk numismatisch vraagstuk verwachten.

M. D. M.

1) MILLIES, blz 25, no. 275

Munten te Dinant geslagen.

In de *Annales de la Société d'Archéologie de Bruxelles*, tome XX, 1906, beschrijft de heer G. CUMONT een denarius van LODEWIJK DEN DIKKEN, koning van Alamania en Lotharingen, te Dinant geslagen. Dit zeldzame stuk, waarvan slechts weinige exemplaren bekend zijn, is gevonden op den klassieken bodem van Furfooz, de plaats waar de aloude vesting van dien naam heeft gelegen, in de nabijheid van Dinant. Het muntje weegt 1.21 gr.

Op de keerzijde leest men: + EN/VICO PEONVNT. De heer CUMONT wijst o a. op het fransche EN in plaats van het latijnsche IN in dit opschrift. Te Furfooz zijn en worden nog talrijke romeinsche munten gevonden, die tot aan het einde der IVe eeuw loopen, het tijdstip, zoo vermoedt de heer CUMONT, waarop, de vesting voor goed door barbaarsche stammen is bezet.

In mijn bezit is een merovingische triens, te Domburg gevonden, vermeldende eveneens de vorm DEVNTE, eene verkorting voor Deonante.

De laatste karolingische vorst, die te Dinant geld heeft geslagen, is LODEWIJK DE SAKSER geweest.

M. D. M.

Een Protest.

Op blz. 177 van den 14^{en} jaargang is bij de beschrijving van den penning n^o. 997 op het bezoek der Koninginnen aan Utrecht en de eerste steenlegging voor het nieuwe Universiteitsgebouw, eene noot gevoegd, waarin de geschiedenis van dit gebouw wordt verhaald, en gezegd wordt dat de vertraging, welke die eerste steenlegging ondervond, te wijten is aan „de tegenwerking van regeeringszijde”, welke een einde nam „dank de welwillende tegemoetkoming van den minister Jhr. DE SAVORNIN LOHMAN.”

Ik moet er tegen protesteeren, dat hier in het voor-

bijgaan aan vorige ministers „tegenwerking” ten laste gelegd wordt. De schrijver, de heer W. K. F. ZWIERZINA, kan niet op de hoogte zijn van hetgeen tusschen de Regeering en de gemeente Utrecht voorgevallen en verhandeld is, en hadde zich derhalve van een beoordeeling van de houding der Regeering moeten onthouden.

VICTOR DE STUERS.

In antwoord op bovenstaand protest diene het volgende:

In 1894 ben ik mijn werk begonnen met de *beschrijving* van alle penningen uit mijne verzameling, en uit de voornaamste openbare en partikuliere kabinetten.

Daarmede gereed zijnde, heb ik de diverse gedenkboeken, voornaamste nederlandsche tijdschriften enz. doorgewerkt, i.e. om naar onbeschreven penningen te zoeken en 2e. om daaraan de historische en biografische bijzonderheden te ontleenen, welke in de noten aan de beschrijving der belangrijkste stukken zijn toegevoegd.

Het mocht mij nu gelukken weder te vinden het artikel, op grond waaraan de gewraakte woorden zijn neergeschreven, Het is getiteld: *De overdracht van het nieuwe Universiteitsgebouw te Utrecht* door M. BRINKGREVE en te vinden in *Eigen Haard* 1894, blz. 231. Ook het in de noot bij N^o 1084 vermelde is aan dit artikel ontleend.

W. K. F. ZWIERZINA.

Inhoudsopgaaf van Tijdschriften.

Monatsblatt der numismatischen Gesellschaft in Wien,
n^o. 279, Oktober 1906:

Besprechungen.

ARNOLD LUSCHIN VON EBENGREUTH: Münzfund aus dem
Torrental bei Golling. S. A. Wien, 1906.

Dr. GUSTAV SCHÖTTLER: Untersuchungen über das Münzwesen im oberen Neckargebiete zu den Zeiten der Hohenstaufen Kaiser. „Schwarzwälder Bote“. Oberndorf, Sept. 1906.

ALPHONSE DE WITTE: Quatre Médailles de Dévotion. S. A. Brüssel, 1906.

Verschiedenes.

Zwecke und Ziele der numismatischen Gesellschaften.

Medaille auf die Eröffnung der Konsularakademie von Prof. RUDOLF MARSCHALL.

Die Einziehung abgenützter Münzen.

Münzen aus Zink.

Die Gablonzer Kaisermedaille von L. HÜJER.

Gussplaque und Medaille auf Professor Dr. H. KUHN, von RUDOLF KOWARZIK.

HÜJER, Ausstellungsmedaille für Reichenberg.

Von Münzverfälschungen.

Revue Suisse de numismatique. Tome XIII, 1^{re} Livr., (11^o partie).

F. IMHOOF-BLUMER. Zur griechischen und römischen Münzkunde (avec pl.).

Mélanges.

Comptes rendus et notes bibliographiques.

Trouvailles.

Monatsblatt der numismatischen Gesellschaft in Wien, Nov. 1906.

Marchet Plakette, von FRANZ VOCK.

SOLONE AMBROSOLI. †

Medaille auf Dr. HAITINGER, von ARTHUR GALAMBOS.

Jubiläums-medaille der Bozen—Meraner Eisenbahn, von ARNOLD HARTIG.

The American Numismatic and Archaeological Society.
 Proceedings and Papers. Forty-Eight Annual Meeting.

Rivista italiana. Anno XIX. Fasc. III.

GNECCHI, FRANC. Appunti di Numismatica Romana.
 LXXVII. Intorno di Medaglioni (Dial.); LXXVIII. Le
 tre Monete (Fig.)

GABRICI, E. Relazioni artistiche e religiose fra cuma
 degli opici e l'Oriente greco-asiatico rivelate dalle monete
 (Fig.) Tav. VII.

LAFFRANCHI, LODOV. La cronologia della monete di
 Adriano (Tav. VIII e IX).

DATTARI, G. Nuova teoria sopra il sistema monetario
 della riforma di Diocleziano e dell'epoca Constantiniana.

PANSA, G. Nuovo contribute alla teorica delle contro-
 marche monetarie presso i Romani. (Tav. X).

STETTINER, P. La zecca di Pistoia. (Fig.)

BISCARO, G. Altri due documenti sulla zecca Pavese
 (1160—1202).

NUVOLARI, F. Curiosità Numismatiche Guastallesi.

Auctions-Catalog. BRÜDER EGGER, Wien, 1°. Dec. 1906,
 met zeer fraaie afbeeldingen van grieksche munten.

D. C.